

**ПРАВОМОЩИЯ НА НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДОСТАВЕНИ С НОРМАТИВНИ АКТОВЕ**

Местното самоуправление е гарантирано от Конституцията на Република България - член 2 ал.1 определя, че Република България е единна държава с местно самоуправление. Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Правото на общините да се сдружават е също конституционно гарантирано.

Европейската харта за местното самоуправление определя правото на местните власти да се сдружават за защита на техните интереси.

Принципите на чл.137 от Конституцията на Република България са доразвити в чл.9 от Закона за местното самоуправление и местната администрация. С него се регламентират основните правомощия на Националното сдружение на общините в Република България, както и условията за тяхното осъществяване.

Същностната роля в държавното управление на страната ни, която изпълнява местното самоуправление и неговия законен представител Националното сдружение на общините, е намерила място в разпоредбите на редица закони и подзаконови актове. Нормативните актове, които отреждат участие на НСОРБ при формиране на националните политики може да се класифицират най-общо като: устройствени (за местното самоуправление), процесуални, финансови, по секторни политики.

ПРАВОМОЩИЯ В УСТРОЙСТВЕНИ АКТОВЕ

КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

(ДВ, БР. 56/13.07.1991г.)

Чл.2 (1) Република България е единна държава с местно самоуправление

Чл.136 (1) Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление

Чл. 137 (1) Самоуправляващите се териториални общности могат да се сдружават за решаване на общи въпроси.

(2) Законът създава условия за сдружаване на общините.

1.2 ЕВРОПЕЙСКА ХАРТА ЗА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Ратифицирана от Народното събрание на РБ на 17 март 1995 г., в сила от 1 септември 1995 г.

Член 10 Право на сдружаване на местните власти

1. Местните власти имат право при упражняване на своите компетенции да сътрудничат. и в рамките на закона да се сдружават с други местни власти за осъществяване на задачи от общ интерес.

2. Правото на местните власти да влизат в сдружение за защита и развитие на техните общи интереси и правото им да влизат в международни сдружения на местните власти трябва да бъдат признати от всяка държава.

3. Местните власти могат в условията, които законът може да предвиди, да сътрудничат със съответните власти от други държави.

Местните власти трябва да бъдат консултирани. доколкото това е възможно. своевременно и по подходящ начин при планиране и вземане на решения по всички пряко засягащи ги въпроси. /чл.4 т.6/

ЗАКОН ЗА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Чл. 9. Общините могат да се сдружават на доброволен принцип за решаване на общи въпроси и за постигане на цели от взаимен интерес.

(2) За защитата на своите общи интереси и за поддържане и развитие на местното самоуправление общините могат да създават национално сдружение и регионални сдружения.

(3) Националното сдружение на общините има право да:

1. представлява своите членове пред държавните органи;

2. разработва предложения за промяна и усъвършенстване на правната уредба на местното самоуправление;
  3. подготвя становища и предложения по проектобюджета на страната в частта му за общините;
  4. осъществява контакти и взаимодействия със сродни организации от други страни, както и да членува в международни сдружения;
  5. осъществява и други функции, определени със закон и с учредителния акт.
- (4) Правата по ал. 3 се упражняват при условие, че в националното сдружение членуват над две трети от общините в страната.

ПРАВОМОЩИЯ ПО ФОРМУЛИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩИ ПОЛИТИКИ

Закон за нормативните актове

Чл. 27. (в сила от 4.11.2016 г.) Министърът - вносител на проект на нормативен акт, който подлежи на разглеждане от Министерския съвет, го изпраща заедно с предварителната оценка на въздействието по чл. 20 за съгласуване на органите, чиито правомощия са свързани с предмета на регулиране на предлагания акт или които са задължени да го прилагат, както и на НСОРБ, ако проектът е свързан с правомощия на общините.

Правилник за организацията и дейността на Народното събрание

Чл. 73. (1) Законопроектите заедно с документите по чл. 70, ал. 2 и докладът на водещата комисия, на която са били разпределени, се предоставят на народните представители не по-късно от 72 часа преди началото на заседанието, в което ще бъдат разгледани, освен ако Народното събрание реши друго. Същият срок, ако Народното събрание не реши друго, се прилага и за разглеждане на законопроектите за второ гласуване.

(6) По законопроекти, свързани с правомощия на общините, председателят на водещата комисия изисква становище от Националното сдружение на общините в Република България.

Закон за публичните финанси

Чл. 54. (1) Общата изравнителна субсидия за местни дейности е предназначена да осигури минимално равнище на местните услуги в общините. Механизмът за разпределението на общата изравнителна субсидия по общини се определя със закона за държавния бюджет за съответната година.

(3) Проектът на механизма се съгласува с НСОРБ.

Чл. 55. (1) Размерът на целевата субсидия за капиталови разходи и механизмът за неговото разпределение по общини се определят със закона за държавния бюджет за съответната година.

(2) Проектът на механизма се съгласува с НСОРБ.

Чл. 71. (1) В рамките на бюджетната процедура Министерският съвет, по предложение на министъра на финансите, приема стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели.

(3) Стандартите за делегираните от държавата дейности се разработват съвместно от съответния министър, НСОРБ и министъра на финансите.

Чл. 77. (1) В сроковете по бюджетната процедура НСОРБ може да прави предложения за общия размер на взаимоотношенията на общинските бюджети с централния бюджет и други предложения по проекта на държавния бюджет за съответната година в частта му за общините и ги представя в Министерството на финансите.

(2) Министърът на финансите провежда консултации с НСОРБ по направените от тях предложения по ал. 1.

(3) За консултациите по ал. 2 се съставя двустранен протокол.

Чл. 79. (1) 4. Министърът на финансите изготвя и внася в Министерския съвет протокола от консултациите с НСОРБ.

Закон за обществените поръчки

Чл. 96. (3) Централни органи за покупки за нуждите на общините се създават с решение на съответните общински съвети по предложение на кметовете на общини. НСОРБ може да изпълнява функциите на централен орган за покупки за възлагане на поръчки за нуждите на общините с решение на общото събрание.

Закон за местните данъци и такси

§ 13а. До 31 март 2017 г. Министерският съвет, съвместно с НСОРБ, разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и 67.

Закон за регионалното развитие

Чл. 18. (1) В регионите за планиране от ниво 2 се създават регионални съвети за развитие.

(2) Регионалният съвет за развитие координира провеждането на държавната политика за регионално развитие в съответния регион за планиране от ниво 2.

(13) В заседанията на регионалния съвет за развитие с право на съвещателен глас, в качеството им на наблюдатели участват:

б. представител на Националното сдружение на общините в Република България;

Закон за Националната агенция за приходите

Чл. 22. (1) Държавните и общинските органи, компетентни да регистрират или издават разрешения за извършване на определен вид търговска дейност, уведомяват агенцията за регистрираните лица или обекти и за издадените разрешения, както и за прекратената регистрация или отнетите разрешения до 15-о число на месеца, следващ тримесечието.

(7) Редът за предоставяне на информация от общините се урежда с инструкция на министъра на финансите, съгласувана с НСОРБ.

Чл. 23. Редът за осигуряване на текущия обмен на информация между агенцията, министерствата, контролните органи на Министерството на финансите, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция "ГИТ" и общините се определя с инструкции, издавани от: 1. министъра на финансите и съответния министър; 2. изпълнителния директор и ръководителя на съответната администрация, когато информацията не се обменя с министерство; 3. министъра на финансите, съгласувано с НСОРБ.

Закон за защита при бедствия

Чл. 54. (1) Създава се Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

(2) За членове на комисията се определят министри и ръководители на ведомства или техни заместници, които имат отношение към дейността на комисията, както и представител на НСОРБ.

Чл. 62. (1) МС формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия.

(4) Съветът за намаляване на риска от бедствия включва представители на ръководствата на министерствата, ведомствата, БАН, висши училища, научно-изследователски институти, НСОРБ, БЧК и юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

Чл. 62б. (3) ... към съвета ... се създава постоянна Национална координационна група, която включва заемащи ръководна длъжност представители на министерствата, ведомствата, Българската академия на науките, висши училища, научноизследователски институти, НСОРБ и юридически лица, включително представители на юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

ПРАВОМОЩИЯ ПО СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ

Закон за предучилищното и училищното образование

Чл. 22 (8) Държавният образователен стандарт по физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие се приема с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването съгласувано с министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на финансите и с министъра на младежта и спорта, министъра на културата и председателя на НСОРБ.

Закон за лечебните заведения

Чл. 32. (1) Националната здравна карта се изработва от национална комисия, назначена от министъра на здравеопазването, който е председател на комисията. В състава на комисията се включват управителят на НЗК, директорът на Националния център по обществено здраве и анализи, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Медицински одит", председателят на НСОРБ ...

Чл. 106 (3) Държавата може да предоставя субсидии на учредени от общините лечебни заведения за болнична помощ, по предложение на НСОРБ, в труднодостъпни и/или отдалечени райони по критерии и ред, определени в методика на министъра на здравеопазването, съгласувана с министъра на финансите, в рамките на средствата, предвидени в бюджета на МЗ за съответната календарна година.

Закон за подпомагане на земеделските производители

Чл. 12 (6) МС, по предложение на министъра на земеделието и храните с участието на НСОРБ, определя с наредба критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват в съответствие с правото на Европейския съюз.

Закон за закрила на детето

Чл. 17а. (1) Председателят на Държавната агенция за закрила на детето ... разработва съвместно с министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, министъра на културата, министъра на финансите, министъра на младежта и спорта, управителя на Националния осигурителен институт, секретаря на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет и с НСОРБ държавната политика за закрила на детето;

Чл. 18. (1) Към Държавната агенция за закрила на детето се създава Национален съвет за закрила на детето с консултативни и координационни функции, в който участват представители на МТСП, МП, МВнР, МОН, Министерството на здравеопазването, МВР, МФ, МК, ММС, АСП, Националната комисия за борба с трафика на хора, Националния съвет по наркотичните вещества, НСИ, НОИ, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на НСОРБ...

УЧАСТИЕ В ОРГАНИ ПО СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ

Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). НСОРБ има представител в Управителния съвет по силата на чл. 63 от Закона за опазване на околната среда.

Координационният съвет по водите интегрира политиката по водите и отрасловите политики във водния сектор и координира дейностите по разработването и изпълнението на плановете за управление на речните басейни и на плановете за управление на риска от наводнения. НСОРБ има представител по силата на чл. 10д от Закона за водите.

Управителен съвет на Национален фонд „Култура“. Фондът подпомага развитието на културата като набира, управлява и разходва средства, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата. Чл. 26 ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата регламентира участието на представител на НСОРБ.

Съвет по интелигентни транспортни системи към министъра на транспорта. Координира дейностите при внедряване и използване на интелигентни транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и интерфейси с останалите видове транспорт. НСОРБ участва в съвета с-но чл. 90а от Закона за автомобилните превози.

Съвет на настоятелите на БАН. Подпомага развитието на БАН, дава становища и съгласува стратегически документи, предлага мерки за постигане на целите. НСОРБ има представител с-но чл. 5а от Закона за БАН.

Консултативен съвет по въпросите на военноинвалидите и военнопострадалите към МС. Оказва помощ и съдействие при провеждане на държавната политика по тези

въпроси, обсъжда и приема становища, съдейства за координация между държавните органи. Участието на НСОРБ е регламентирано в чл. 8 – 10 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

Съветът по геодезия, картография и кадастър е съвещателен орган към министъра на регионалното развитие и благоустройството, който обсъжда основните проблеми и прави предложения по дейностите по компетентност, уредена в чл. 8 от Закона за геодезията и картографията.

Висшият медицински съвет към министъра на здравеопазването е консултативен съвет, който обсъжда и дава становища по стратегически и нормативни актове, вкл. по проектобюджета на здравеопазването. НСОРБ участва по силата на чл. 6 от Закона за здравето.

Националният съвет за интеграция на хората с увреждания е консултативен орган за сътрудничество при разработване и провеждане на политиката по интеграция. НСОРБ има представител по силата на чл. 6 от Закона за интеграция на хората с увреждания.

Консултативно-експертен съвет в областта на лечебните растения към министъра на околната среда и водите. Представителство на НСОРБ по реда на чл. 43 от Закон за лечебните растения.

Консултативен съвет за насърчаване на МСП към министъра на икономиката; осъществяване на сътрудничество за насърчаване на МСП. чл. 11 от Закона за малките и средни предприятия урежда представителството на НСОРБ.

Национален консултативен съвет за младежта; подпомага министъра на младежта и спорта в провеждане на държавната политика в сектора. НСОРБ участва по силата на чл. 10 от Закона за младежта.

Националният съвет по библиотечно дело е консултативен орган, който предлага на министъра стратегия, политики, стандарт за обслужване в сферата на обществените библиотеки. НСОРБ е представено с-но чл. 47 от Закона за обществените библиотеки.

Национален експертен съвет по изменение на климата, към министъра на околната среда и водите. По силата на чл. 3 от Закона за ограничаване измененията в климата, НСОРБ има представител.

Националният съвет по туризма осъществява сътрудничеството и координация в областта на туризма. НСОРБ има участие с-но чл. 7 от Закона за туризма.

Междуведомствен съвет за управление на отнетото имущество. Предлага на МС предоставяне за управление на отнетото по закона имущество на бюджетни организации и общини. Участие на НСОРБ по силата на чл. 89 от Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобитото имущество.

Експертният съвет по физическо възпитание и спорт към министъра на младежта и спорта е консултативен орган, който обсъжда и дава становища по проекти на стратегии, нормативни актове и др. НСОРБ участва с-но чл. 8а от Закона за физическото възпитание и спорта.

Национален съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към МС. Извършва консултации, сътрудничество и координация между централните и териториалните органи на изпълнителната власт. Участието на представител на НСОРБ е с-но чл. 6 от Закона за равнопоставеност на жените и мъжете.

Съвет по децентрализация на държавното управление. Подпомага МС за осъществяване на държавната политика в областта на децентрализацията. Създаден с ПМС 157/2013 г. Представителите на местната и централната власт са с паритетно участие.

Съвет по административна реформа към МС, създаден с ПМС 192/2009 г. Консултативен орган за координация на правителствената политика в областта на държавната администрация.

Национален съвет по демографска политика към МС. Консултативен орган за сътрудничество и координация между държавните органи, органите на местно самоуправление и НПО, създаден с ПМС 138/2014 г.

Национален съвет по миграция и интеграция. Консултативен орган за формулиране и координация на държавните политики, създаден с ПМС 21/2015 г.

4.23 Национален съвет за превенция на престъпността към МС. Формулира и подпомага реализиране политиката на МС по превенция на престъпността. Създаден с ПМС 215/2012 г.

Държавната-обществена консултативна комисия по проблемите на безопасността за движение по пътищата има консултативни функции по прилагане на държавната политика в тази област. Създадена с ПМС 229/2003 г.

Комитет за наблюдение на Споразумението за партньорство, Комитети за наблюдение на програмите, съфинансирани по ЕСИФ. Следят за изпълнение на Стратегията, на ОП. Одобряват предложения за изменения в Споразумението и в ОП. Одобряват разпределението на подкрепата от фондовете по тематични цели. Одобряват предложенията за методология и критерии за подбор. Съгласуват индикативната годишна работна програма. Създадени с ПМС 79/2014 г.

Управителен съвет на Националния доверителен еко-фонд. Управление на целеви средства, предоставени от държавния бюджет, за дейности, предназначени за опазване на околната среда. Учреден с ПМС 96/2004 г.

Съвет на директорите на фонд „ФЛАГ“. Подпомага общините, общински и държавно-общински дружества по изпълнението на проекти, финансирани по ОП, ПРСР, ТГС и др., чрез отпускане на заеми. Създаден с Разпореждане 4 на МС през 2007 г.

Съветът за електронно управление подпомага председателя на агенцията по осъществяване политиката за електронно управление. Създаден с ПМС 268/2011 г.

УЧАСТИЕ НА НСОРБ В МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ

Комитет на регионите. Консултира Европейската комисия, Съвета на ЕС, Европейския парламент при подготовката на законодателство, засягащо местното и регионалното самоуправление. Българската делегация се състои от 12 изборни представители и е определена с РМС 351/2016 г. въз основа на решение на Управителния съвет на НСОРБ.

Конгрес на местните и регионални власти на Съвета на Европа. Пан-европейска политическа асамблея на местните и регионални власти, с роля развитие и укрепване на местната и регионална демокрация. Създал е основни документи, възприети с международни договори, вкл. Европейската харта за местно самоуправление. Осъществява мониторинг по прилагането им. Българската делегация е определена с РМС 485/2016 г. въз основа на решение на Управителния съвет на НСОРБ. Състои се от 5 изборни представители в Камарата на местните власти и едно – в Камарата на регионите.

